

Poštnina
pavšalirana.

Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

Štev. 4.

V Ljubljani, 26. januarja 1924.

Leto IV.

AVTONOMIST

Glasiło „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna na-
ročnina 50.— D
mesečna 5.— „
Izozemstvo
celoletno 100.
Posamezne
il e se 50
ačunajo:
pol str. 560 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglaših
beseda 50 p.

Kaj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega sloven-
skega ljudstva!

Kdo vlada?

Mi se jako radi hvalimo, da smo „demokratska“ in „parlamentarna“ država, kjer „vlada ljudstvo“. Zlasti od strani raznih zagovornikov današnjega centralizma pogosto slišimo to trditev.

Ta trditev je popolnoma resnična — na papirju! Na papirju se zelo lepo bere, da ima vsak polnoleten državljani svojo volilno pravico, potem katere lahko pri vodstvu države sodeluje. Na papirju se dalje jako lepo bere, da imajo od ljudstva izvoljeni poslanci pravico, sestaviti iz svoje sredine poslancem (parlamentu) odgovorno vlado. Na papirju se dalje bere, da ima samo parlament pravico dovoljevati nove davke in določati, zakaj naj se davčni denar porabi. Vse take in podobne stvari se prav lepo berejo — na papirju. Če bi bilo vse res, kar se tako lepo bere na papirju, bi bili mi najmodernejša država na svetu. Tako pa smo najbolj moderna in najbolj demokratska država žalibog le na papirju...

Kako pa je stvar v resnici, nam dokazuje zlasti dva dogodka iz novejših dob. To je francosko posojilo in pogodba z Italijo.

Ena najvažnejših pravic parlamenta je dovoljevanje denarnih sredstev za državno gospodarstvo. Kakor se pa lahko dogodi vsakemu drugemu, tudi dobremu, gospodarju, da mora iti včasih iskati kakšen denar na posodo, tako tudi država lahko pride v položaj, da si mora kakšen denar izposoditi. Država pa obrestni za izposojen denar ne more plačevati drugače kakor: ali z dohodki iz posojila samega, ali pa iz davčnega denarja. Navadno se država posluži drugega pota. Kadar pa gre za davke ali njihovo zvišanje,

ima (ali vsaj moral bi imeti) odločilno besedo parlament.

Kako pa je pri nas v tem oziru? Pri nas parlament ni prav nič vedel, da išče naša vlada posojilo na tujem. Vlada je celo zadevo uredila in sklenila brez parlamenta. Parlamentu bo vlada svoje sklepe predložila šele takrat na „odobrenje“, ko bo vse že sklenjeno in podpisano! Pa recite sedaj, če nismo „parlamentarna“ država in „demokratska“ država! Na papirju prav gotovo!

Slična je zadeva s pogodbo, ki jo je sklenil Pašič z Italijo. Pašič, ne parlament! Listi poročajo, da še ministri niso vedeli, kaj gospod Pašič počno za njihovim hrbtom. Te dni pride Pašič v Rim, da pogodbo podpisuje. A parlament? Kaj se briga Pašič za parlament! Ali ni dovolj, da smo „parlamentarna“ in „demokratska“ država — na papirju?

Ti zgledi kažejo, da je pri nas „parlament“ samo neka navidezna ustanova in da o pravi „demokraciji“ pri nas ni niti govora. Ljudstvo vlada — na papirju. V resnici pa vladajo Pašič in njegovi prijatelji, ki lahko delajo, kar se jim zljubi. Oni imajo v svojih rokah policajo, žandarje in blagajno — ali je treba še več? Čemu potem „parlament“ in „ljudska volja“?

Vsak pošten in resničen demokrat mora uvideti in razumeti, da se v modernih državah na tak način trajno ne sme več vladati, ampak da je treba z vsemi silami delati na to, da pride res ljudska volja do svoje veljave. Do tega cilja pa bomo mi prišli najprej, če delamo na to, da postane naša država federativna republika.

Politični shodi.

Poleg agitacije od osebe do osebe in poleg časopisja se poslužujejo politične organizacije jako rade političnih shodov kot orožja v svojih strankarskih bojih.

Politični shodi služijo lahko kot informacijski shodi, kjer govorniki poslušalcem samo položaj pojasnjujejo tako, kakoršen je, oziroma tako, kakor ga oni gledajo skozi svoja očala, so pa lahko tudi le agitacijski shodi, kjer skušajo govorniki ljudi pridobiti na svojo stran, ali pa so manifestacijski shodi, kjer politični generali ugotavljajo približno število svojih pristašev. Pravi politični shodi so le shodi prvih dveh vrst, dočim so manifestacijski shodi bolj podobni vojaškim paradam, ki naj dajo ljudem z ozirom na veliko število navzočih nekaj več korajže.

Za najvažnejše politične shode smatramo mi informacijske shode, kjer naj bi govornik ljudem poskusil pojasniti politični položaj tako, kakoršen je. Taki shodi so pa pri nas velika redkost ali pa jih sploh ni. Naši politični shodi so navadno le agitacijski shodi, kjer smatrajo govorniki za svojo glavno nalogo „pobiti“ in „uničiti“ svoje politične nasprotnike z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi (najraje seveda z lažmi), prav redkokdaj pa doživimo slučaje, da bi se govorniki potrudili ljudem povedati resnico in da bi ljudem samim prepustili odločitev o nadaljnjih političnih korakih. To bi pa moralo biti, ker koncem koncev so le volilci tisti, ki imajo vso politično moč v svojih rokah in nihče drugi!

Kako prirejajo navadno pri nas politične shode? Navadno se sporazume vodstvo te ali one stranke z dvema ali tremi svojih zaupnikov v tem ali v onem kraju, da bodo priredili na določen dan politični shod. Ti zaupniki imajo nalogo, da svoje pri-

jatelje o nameravanem shodu obveste, da se jih več nabere. Na določen dan se ljudje zberejo kjerkoli, izberejo si predsednika, ki da besedo govorniku, in nato začne govornik udrihati po svojih nasprotnikih. Kolikor bolj, toliko boljše. Ko govornik svoje udrihanje konča, zamrmrajo, in shod je končan.

Takih „političnih shodov“ je v Sloveniji vedno dovolj in so ponekod jako priljubljena nedeljska zabava. Včasih je tudi pijače dovolj in nekaj pretepa, kar daje „shodom“ še prav poseben sijaj.

Če pa vprašate takega „zborovalca“, kaj je na shodu zvedel, ali pa, če se je na shodu kaj naučil, kaj ti odgovori? Navadno te debelo pogleda, ne odgovori pa nič!

Taki politični shodi pa niso dobri. Naši ljudje so potrebni dobrega in pravega pouka. Ljudem je treba mirno in stvarno razjasniti, za kaj gre, in sicer tako razjasniti, da bodo mogli ljudje samostojno presoditi vsako stvar, ali je dobra in zanje koristna ali ne. Ljudi je dalje treba politično izšolati tako, da ne bodo držali med govorom samo svojih ust odprtih „na stežaj“ in vrteli svojih klobukov v rokah in ponižno in pohlevno kimali na vse, kar slišijo, ampak da bodo začeli po govoru od govornika zahtevati razna pojasnila in se spuščati tudi v največje podrobnosti, da tako sami ugotove, pri čem in na čem da so.

Dokler ne bomo imeli politično tako izšolanih ljudi, je bedasto govoriti o kaki demokraciji med nami. O demokraciji in ljudski volji bomo mogli govoriti šele tedaj, kadar govorniki na političnih shodih ne bodo stali pred poslušalci kot nekaki gosnodge, ampak kot zatoženci pred ljudskim sodiščem, kateremu so dolžni dajati odgovor.

LISTEK.

34

Kmečki punt.

Hrvaško napisal Avgust Senoa.

VIII.

Glasi jok žalostnih mater se je razlegal po vaseh, bridke solze so pojele zemljo hrvaških kmetov. Surovi Tahovi oboroženci so na vrhah gonili v vojsko kmečke in svobodnjaške sinove. Stokrat se je izvila težka kletev iz kmečkih prs proti visokim stolpom Susjeda. Po Gjuru Mogaiću krvniki niso izpraševali, toda izpraševal je Gubec, izpraševala je Jana. Zaman — nikjer ni bilo niti sledu niti glasu o njem. Po noči je odšel iz Brdovca in ni prišel v Stubico. Ni ga, kakor da ga je veter odnesel.

Gubec je stal sredi svojega dvorišča in je z rokami uprtimi v bok mračno gledal v zemljo. „Da,“ je poluglasno šepetal, rekel mi je: „To boš kmalu videl“ in jaz sem mu odgovoril: „Tudi ti boš kmalu videl!“ — Da, da, to so Tahovi kremlji!

Pred Gubcem je jokajoč stala Jana, na klopi pod orehom pa je s sklonjeno glavo sedel Jurko. Jana je stiskala prsa z rokami in na ves glas vekala, da so ji goste solze polzele iz zateklih oči preko lic. Nazadnje je pokleknila, obupano objela Gubčeva kolena, se zgrabila za glavo in zavrisnila.

„Pri živem Bogu vas zaklinjam, pri krvi Jezusovi, pomagajte, boter Matija; če nam Vi ne pomagate, nam tudi nebeški angeljci ne bodo.“

„Pomiri se, Jana,“ reče Gubec, položi roko na glavo uboge nevestice in debela solza se mu potoči preko lica, „poskusil bom še enkrat!“

In drugič je krenil Matija na Susjed, z njim pa tudi brdovski župnik Ivan Babić. V gradu in pod gradom je kar mrgolelo konjenikov; še to noč je nameraval gospod Tahi z njimi kreniti proti Madžarski. Graščak je oba sprejel. Najprej je govoril Gubec, za njim pa je prošil župnik, naj za božjo voljo izpusti Gjura. Tahi pa je mirno odgovoril:

„Čudim se vama, da iščeta Gjura pri meni; prej bi ga smel iskati jaz in vprašati, kje je. Na tebe, Matija, sem bil zelo jezen, pa sem se premislil. Res je, Gjuro je svobodnjak, jaz ga ne potrebujem! V mojem gradu ga ni. Naj se svobodno ženi. Z Bogom!“

Kmet in župnik sta se žalostna vrnila v Brdovec. Ali se gospod ni zlagal, se je prašal kmet. Da, brez dvoma. Tedaj je prišel mimo obeh mladji Andrej Horvat, poznani sluga gospe Heningove.

„Andrej!“ ga je poklical Gubec, „pojdi sem, nekaj ti imam povedati. Nocoj bo Tahi s svojo četo krenil proti Madžarski.“

„In?“ vpraša Andrej.

Pohiti, kolikor morejo tvoje noge, proti Susjedu. Skrij se v grmovje nad cesto, po kateri morajo konjeniki iti.“

„Čemu?“

„Ali se hočeš maščevati nad Tahom?“

„Stokrat, če treba!“ je kliknil Andrej.

„Dobro; stori, kakor sem ti rekel, in ko bo šla četa mimo, zakliči iz grmovja na vse grlo: „Gjuro Mogaić, Jana te kliče!“ In dobro pazi, ali se bo kdo oglašil. Pozvedi, koliko oboroženec je ostalo na gradu, potem na se vrni čim prej sem in poišči me v hiši Ilije Gregorića!“

Andrej se je začudil in nekaj časa gledal Gubca, na to pa je pomežiknil, priklimal z glavo in pohitel proti Zaprešiću; Gubec pa se je poslovil od župnika in krenil proti hiši svojega botra Ilije.

Počasi so tekale nočne ure, za mizo sta sedela Ilija in Matija in se tiho razgovarjala. Otroci so že davno zaspali. Trska je dogorela, Kata je nataknila drugo in si mela zaspane oči. Naenkrat je zalajal pes, kmeta sta prisluhnila, takoj za tem pa je nekdo potrkal na okno. Kata je odprla in v sobo je stopil Andrej, ves zaprašen in brez sape; kakor kamen je padel na klop, vzdihnil „Ah!“ in si z rokavom otrl potno čelo.

„Govori!“ je zaklical Matija in je vstal izza mize.

„Dajte mi vina!“ je zastokal Andrej, posegel po vrču in ga izpil, „hvala Bogu, da sem tu. Čuj torej! Prišel sem do Ivanca. Tam zapustim cesto in krenem v breg. Na polovici brega sem sledil cesti skozi grmovje in trnje. Glejte, čisto krvave roke imam. Pri cerkvi svetega Martina sem se spustil v klanec, pozneje pa sem se popel na drugi breg ravno nad cesto, ki gre proti Zagrebu. Precej strm je in gosto obrastel. Na drugi strani je stal na bregu grad Susjed s svetlimi okni, kakor črn, rogat maček z ognjenimi očmi. Spodaj v vasi so goreli ognji, okoli njih pa je mrgolelo vojakov na konjih. Dobro sem čul, kako so kričali in kleli in kako so sablje žvenketale. Zlezel sem na star, močan gaber. Tam sem med vejicem ležal na trebuhu kakor mačka, ki preži na vrabca. Naenkrat se je v gradu oglasila trobenta, za njo pa kakih deset v vasi pod gradom. Konjeniki so se postavili v vrste, sablje in kopja so se zablješčala v mesečini. Grajska vrata so se odprla in iz njih se je pomaknil izprevod. Na čelu ogromen konjenik pod veliko kučmo; njegova senca je hitela po obronku brega. To je bil Tahi, Bog ga ubij! Za njim ostali oboroženi konjeniki, a tudi neoboroženi pešci, ki so jih konjeniki gnali na konopcih. Bili so naši fantje, ki jih je Tahi po sili vzel med vojake. Uf, grlo me peče! Dajte mi vina!“ (Dalje prih.)

Dopisi.

Ljubljanski trgovski potnik nam piše: Moj posel me sili, da potujem po vsi Sloveniji, ne samo po mestih, ampak tudi po trgih in celo vaseh. V dotiko pridem z vsemi mogočimi ljudmi. S komurkoli pa govorim zvečer v prijateljski družbi, vsak mi pritrjuje, da je danes slabo in da prej ne bo in ne more biti bolje, dokler ne bo cela država preurejena tako, da bomo tudi mi Slovenci prišli do svojih pravic. Vsi pravijo: **Dajte nam federacijo in republiko, pa bo kmalu drugače!** To spoznavajo zlasti oni ljudje, ki so bili v Ameriki. Ti pravijo: Kaj nam bo monarhija? Monarhija ima za posledico silna vojaška bremena, ki jih Amerika ne pozna v mirnem času. In tista ogromna armada „policajev“ in „žandarjev“, ki ne love tatov, ampak hodijo samo poslušati, kaj ljudje govorijo! Kaj je tega treba? Naj vsak govori kar hoče! Centralna vlada v Belgradu je spravila ljudi na rob propada. Dela za delavce ni, kmetje so zadolženi do grla, gospoda v centrali se pa masti za naše žulje. To ni prav. Zato so začeli ljudje misliti in

odločnih in zavednih republikancev je vedno več. — (Podpis).

Iz kamniškega okraja smo prejeli: Nedavno sem srečal svojega starega znanca, davčnega uradnika. Tega sem vprašal, zakaj nas vendar naši domači ljudje tako grozno pritiskajo in navijajo. Mož mi je odkrito povedal, da zaradi pričakovanih procentov! Prosim Vas, g. urednik, ali je to prav? Jaz privoščim gospodom vse dobro, ampak oboje ne gre. Ali naj prejemajo gospodje samo plačo ali pa samo procente. Jaz bi celo dejal, da bi bilo najbolje, če bi se mi sami med seboj zmenili, pa bi denar vsaj v deželi ostal. V našem kraju so ljudje že kar divji, ker res pri najboljši volji ne morejo več nikamor ganiti. Za spomlad bomo potrebovali denarja mnogo, ampak kjer vprašamo po denarju, ga nikjer ni dobiti, še za visoke obresti ne. To bi morali tudi naši davčni gospodje vedeti in se po tem ravnati, ker ljudska sodba je božja sodba. Enkrat se bo že vse izpremenilo, takrat bomo pa že tudi mi svoje prijatelje poznali. — (Podpis).

Kako je v parlamentu?

(Nadaljevanje.)

Zahteve poslancev.

Rekli smo že ponovno, da je težišče vsega parlamentarnega in zakonodajnega dela v **odsekih**. Tam je najprikladnejše mesto, da poslanec uveljavlja zahteve in želje svojih volilcev.

Odseki so pa navadno sestavljeni tako, kakor parlament. Vladna večina vedno skrbi za to, da ima večino tudi v odsekih. Zato pa je stališče opozicijskih poslancev tudi v odsekih jako težavno. Vladinovec doseže marsikaj, opozicijsalec pa le tedaj, če res pride s tako tehtnimi razlogi, da se jim tudi večina ne more upirati. Zato opozicijski poslanec lahko zahteva to in zahteva ono, **toda stvar vladne večine je**, če njegovim zahtevam in prošnjam ugoditi. Zahtevati je namreč silno lahko, ampak znati svojo zahtevo tudi uveljaviti, to je pa druga.

Poleg pravega **zakonodajnega dela** pa imajo poslanci tudi možnost, da **nadzorujejo državno upravo**. Nadzorujejo pa vodstvo državne uprave ne le s tem, da dovoljujejo za posamezna ministrstva potrebne denarne svote (kredite) in da v razpravi o teh kreditih lahko povedo želje svojih volilcev, ampak zakon jim daje tudi **pravico interpelacije**.

Interpelacije.

Če poslanec izve, da se je v tem ali onem uradu očividno kršil zakon,

navadno dotičnega ministra „privatno“ ali kakor bi rekli, tako „po domače“ opozori na ta ali oni nedostatek ali krivico. Če minister kot odgovoren član vlade pristane na željo ali zahtevo poslanca ter odredi preiskavo, je stvar brez velikega hrupa v redu. O izidu preiskave minister poslanca obvesti ustmeno ali pismeno in stvar je končana. Če pa tak rahel opomin ne zadostuje, ima poslanec pravico ministra na javni seji „vprašati“, kako stoji kakšna zadeva. Na tako „kratko vprašanje“ mora minister odgovoriti v 24 urah. Če minister odgovori na tako vprašanje zaniško ali sploh tako, da poslanec ni zadovoljen, ima pa poslanec možnost, da stavi na ministra **interpelacijo**.

V interpelaciji mora poslanec obširno in natančno svoje trditve dokazati. Interpelacije vlagajo poslanci pismeno. Interpelacijo, ki je neke vrste **obtožnica**, izroči predsednik parlamenta prizadetemu ministru, ki mora v določenem času nanjo odgovoriti s stvarnimi podatki. Če se ministru ne posreči stvarnih podatkov poslančevih ovred, se mu lahko zgodi, da zbornica glasuje proti njemu in v takem slučaju mora minister odstopiti, včasih cela vlada. Interpelacija torej ni majhna zadeva. Zato pa je povsod navada, da se interpelacije ne stavijo n. pr. zaradi takega neometenega dimnika, ker za take

stvari parlament pač nima časa, **ampak samo za resne, dalekosežne zadeve**. Včasih seveda se znajdejo v parlamentu tudi poslanci, ki se tega ne zavedajo in „interpelirajo“ kar vse vprek, ker vedo, da bo njihova „interpelacija“ objavljena v njihovih strankarskih listih, — da bi neuki volilci videli, kako „priden“ je njihov poslanec in kako se zanje poteguje. Mislimo, da nam ni treba še posebej omenjati, da je tako neresno „interpeliranje“ tja v en dan gola demagogija, preračunana na varanje ljudi, ki ne vedo, kaj je interpelacija.

Mešetarstvo.

Da bo naša skromna slika popolna, naj omenimo še takozvano „zakulisno“ delo ali mešetarstvo. „Kulise“ so v gledališču stene na odru, ki ločijo n. pr. na odru stoječo sobo od odrogega ozadja. Gledalec vidi le „kulise“ (poslikano platno), ne vidi pa, kaj se za temi stenami godi. Tisto „nevidno“ delovanje poslancev, ministrov itd. v parlamentu imenujemo „zakulisno“.

Vzemimo si za primer stari dunajski parlament. V tem parlamentu je bilo mnogo strank in vlada ni imela vedno trdne večine za seboj. V takih slučajih se je vlada rada obrnila na kakšno „opozicijsko“ skupino, da bi jo pridobila za svoje namene vsaj **trenotno**. Ta ali oni minister je poklical v takih slučajih „na

skrivač“ zastopnika te ali one opozicijske stranke k sebi in mu prigovarjal, naj vsaj nekoliko podpre vlado. Pri tej priliki je gospod minister navadno dal tudi razumeti, da vlada ne bo umazana. Če sta se obe stranki „na skrivač“ („za kulise“) pogodili, in če je taka „opozicijska“ stranka vlado podprla bodisi v odkritem glasovanju, bodisi s tem, da se glasovanja ni udeležila, potem smo navadno kmalu brali v listih, da je dobil ta ali oni zavod kakšno podporo, da je ta ali oni gospod postal dvorni svetnik itd. Takih „cukerčkov“ ali „drobtin“ je imela vsaka vlada za „pametne“ poslance vedno dovolj na razpolago. Če je kakšna taka „opozicijska“ stranka take „bombončke“ sprejemala, potem smo zopet brali v listih, da je ta ali ona stranka dosegla tak in tak „uspeh“ in ljudje so bili veseli dunajskih darov, poslanec pa zadovoljen, v nadi, da ga bodo ljudje še znanaprav volili, ker jim je prinesel s seboj tako lepih in dobrih „cukerčkov“.

Taka mešatarska politika je seveda res lahko kazala na **trenotne „uspehe“**, **zanemarlja pa je pri tem politično vzgojo vsega naroda in ga od poti do moške samozvesti odvrnila daleč nazaj v hlapčevsko čutenje**. Zato pa „mešatarska“ politika ni dosti boljša kakor odkrita korupcija. Kjer pa se korupcija začne, tam se parlamentarizem neha.

Ramsay Mac Donald o političnih strankah.

Vodja angleške Delavske stranke in sedanjí angleški ministrski predsednik Ramsay Mac Donald pravi o političnih strankah:

„Razpad strank na skupine in skupinice, ki zastopajo zgolj gotove interese, so pogubne močnemu izražanju ljudske volje. V parlamentu morajo nastopati velike in močne stranke, ki se že izven parlamenta lahko strnejo na temelju skupnih političnih ali socialnih ciljev, tako da desničarske stranke vlečejo na desno, levičarske pa na levo. Tako se je najlažje mogoče izogniti koalicijskim vladam. Koalicija (zveze

strank) so le posledica trmoglavosti in samoljubja raznih političnih voditeljev, ki nimajo druge želje, kakor da vržejo vlado in parlamentarizem osmešijo. Nove ideje povzročajo sicer vedno razkroj; toda dokler je politično življenje zdravo, so velike stranke še vedno lahko dovolj prožne, da sprejemajo in vsrkavajo nove ideje. Imeti pa morajo dovolj moči v sebi za svojo notranjo obnovo. Taki obnovitelji so vsi veliki in pomembni parlamentarci. Strahovit primer strankarske razcepljenosti smo doživeli v italijanskem parlamentu, ki ga je Mussolini razgal.“

Dnevne vesti.

Vodja ruskih komunistov Lenin je nenadoma umrl. Rojen je bil leta 1870. Revolucijarno gibanje v Rusiji ga je že zgodaj zanimalo in kmalu je postal eden izmed najodličnejših voditeljev tega gibanja. Zaradi svoje politike je trpel mnogo preganjanja, dokler se mu l. 1917. ni posrečilo izvršiti oni velikanski pokret, ki je znan pod imenom ruske revolucije. Sovjetski vladni sistem v današnji Rusiji je njegovo delo. Lenin spada brez dvoma med največje osebnosti moderne dobe.

Nova vlada na Angleškem. Na Angleškem je prišla na krnilo Delavska stranka pod vodstvom Ramsaya Mac Donalda. Delavska stranka ne bo nastopala kot revolucijarna stranka, ampak bo delovala umerjeno, brez prenatrženih izprememb.

Opozicijski blok v belgrajskem parlamentu. Proti sedanjí samoradikalni velesrbski vladi so se združili demokratje, jugoslovanski klub, del bosanskih muslimanov in zemljoradniki, da vržejo Pašičevo

Lojze Ude:

Upor slovenskega polka v Furlaniji.

(Poglavje iz naše zgodovine.)

Stotnija je podajala stotniji polveljko, mož možu:

»Stojte, halt, stojte!«

Pred Casarso so obstali bataljoni kakor ukopani. Nastala je nekaj trenutkov dolga tišina: kaj je? Takoj nato pa so po poljih naokrog začele pokati puške in njihov tanki pok je spremljal bas ročnih granat.

Bataljon polka »Gebiergsschützenregiment 1«, ki je še zadnje ure opravljal žandarsko službo pri našem polku in tudi sedaj korakal za nami, je moral mimo nas odkorakati naprej.

Sklonjeni pod težo polnih nahrbtnikov so marširali mimo nas.

»Storite tako kot mi,« smo klicali mimoidočim; ker nekaj koroških Slovencev je bilo med njimi.

Ti pa so korakali mimo naših vrst v smeri proti zahodu. Tam daleč je rdelo nebo: svit ognjev taborečih krdel na pohodu v boj in svit gorečih vasi.

Bil sem prepričan, da delamo mi edino prav in vendar sem bil ves bolan: razbitost in raztrganost, kamor si se ozrl.

Tako so marširali. Pest umirajoče države jih je še držala za vrat in jih tirala na zadnji pokolj. V nas pa je odmevalo v strastnih glasovih:

»Dovolj krvi zastoni! Pogin onim, ki so nas osleparili za kri, ogoljufali za ljubezen in zvestobo!«

In so marširali tiho mimo nas s povešenimi glavami kakor grešniki. Le rožljanje orožja je bilo slišati in škripanje jermenja, ko so se prestopali.

»Saj ne more biti samo pest, ki jih tira s tako nepremagljivo silo naprej; to bi bilo strašno in blazno,« mi je prišlo naenkrat na misel. »Kateri so tiste tajne sile, ki razvezujejo staro in potrjujejo novo zavezo?« Vzdrhtel sem v strašni, vso dušo pretresujoči nasladi:

Življenje, premikanje k neznanemu cilju, pogumna vest!

Gledal sem za njimi, kako so izginjali v mraku in temi:

»Vest!«

»K pogrebu gredo,« se je oglasil miren glas.

Malo trenutkov nato se je zgodilo, da je avstrijski general sprejel zastopnike podčastnikov in prostakov vseh stotnij, da povpraša in se pogaja. Umazani in utrujeni so stopali predenj.

»Zakaj ne greste naprej? Kaj hočete?«

Por. Končan mi je pravil, da so stotnijski poveljniki razporejeni ljudi tolmačili zabrisano in nejasno. Izmed prostakov in podčastnikov so odgovarjali nekateri jasno in kratko, drugi še nekoliko obotavljaje. Iz vseh odgovorov pa je žarelo eno čustvo neprikrito:

Nočemo na fronto.

»Smo strgani, lačni, utrujeni in naveličani.«

»Jugoslavija nas kliče nazaj.«

»V Ljubljano hočemo.«

»Domov hočemo.«

Da naj se ustavijo vsaj pri Soči, je pregovarjal general. Nekateri so razumeli, drugi ne. Neki četovodja je udaril z roko ob generalovo, trdo in ponosno:

»Da, ob Soči se ustavimo.«

General si ni prizadeval nadalje niti groziti, niti pregovarjati. Samo stotnijske poveljnike je še pridržal in jim najbrže naročil, da naj zbrejejo vsaj prostovoljce. Kajti že enkrat so poizkusili pregovoriti ljudi, da bi šli naprej. Stal sem za našim stotnijskim poveljnikom in poslušal njegov govor. Dolgočasil nas je s starimi mrtvimi besedami o prisegi in zvestobi. Govoril je trdno in

težko. Le tu in tam je poblisnila skozi te plesnive besede iskra bolesti in groznje. Končal je s pozivom, da je tako avstrijska kot slovenska dolžnost boriti se proti Italiji in da naj gredo vsi z njim v boj.

A treba je bilo vzdržati v glavni smeri. Odkimal sem z glavo in odmahnil z roko. Tedaj so ljudje odločno izjavili, da nočejo iti nikamor več. Ko sem se ozrl po drugih stotnijah, sem ugledal bataljonskega pobočnika, Kočevarja, ki je stal skoro tik za mojim hrbtom in nas opazoval. Tako je volunil večkrat. Najina pogleda sta se srečala in se potopila drug v drugega. Takoj sem vedel:

Če ni vse tako, kot se nam zdi, da je, gorje nam!

Izginil je med ljudmi.

Kako je bilo še vse nejasno, dokazuje najbolj to, da se je par stotnij vendarle izjavilo, da so pripravljene iti v boj. Posebno se je odlikoval poveljnik stotnije strojnih pušk pri 1. bataljonu, Slovencev, a na vse načine zmeden človek. Zaradi njegove zbežanosti naj mu bo odpuščeno.

Šele na pritisk ostalih stotnij, ki so po veliki večini izjavile, da nočejo iti naprej, so uvideli poveljniki nesmiselnost svojega počenjanja.

vlado. Če bo zmagal opozicijski blok, bomo imeli kmalu nove volitve.

Okrožne skupščine. Namesto nekdanjih deželnih zborov bomo dobili po vidovdanski ustavi nove „oblastne“ (okrožne) skupščine. Po izjavi namestnika mariborskega velikega župana bodo volitve za te skupščine približno v treh mesecih.

Volilni imeniki. Volilni imeniki so na vpogled še do konca tega meseca. Vsak volilec naj se pravočasno prepriča, če je vpisan!

Davčni minimum. To je tista svota oziroma to so tisti dohodki, od katerih ni treba plačati dohodninskega davka. Kdor je imel pred vojno samo 1600 kron letnega dohodka, je bil tega davka prost. Sedaj so določili, da je tega davka prost vsak, kdor ima 20 tisoč kron letnega dohodka ali pa manj. Sedaj pa pogledajmo razliko med starimi 1600 kronami in pa med 20 tisoč današnjimi kronami. Starih 1600 kron je vredno najmanj 160 tisoč sedanjih kron, ne pa 20! Toliko bi moral delaven človek tudi imeti, če bi hotel živeti po starem! Zakaj pa za minstre ni dovolj 20 tisoč kron na leto? Pravično bi torej bilo, da pusti oblast z davkom v miru vse one, ki imajo manj kot 160 tisoč kron letno, ne pa le one, ki imajo po 20 tisoč. Toda v Belgradu kaj takega pripovedovati je zastoj, ker tam doli tega davka ne poznajo, in so zato zelo zadovoljni, če ga plačujemo mi.

Cesar Ferdinand, Pašič in Reka. Prednik cesarja Franca Jožefa je bil Ferdinand „Dobrotljivi“, ki se je moral l. 1848. vsled revolucije umakniti s prestola, toda kljub temu je še vedno prihajal na važne državne seje. Tako je bil navzoč tudi na seji, ko so sklepali o odstopu dotlej avstrijske dežele Lombardije na Italijo. „Hi-hi-hi,“ se je zasmejal biviš cesar, „vidite, hi-hi-hi — en košček je že preč — hi-hi-hi! Mi smo tako izročili cesarstvo kakor smo ga dobili, hi-hi-hi — sedaj je pa že en košček preč, je že preč!“ Tako je s Pašičem in z Reko: En košček je že zopet preč, hi-hi-hi! Počasi jih bo pa še več preč!

Razdeljena Slovenija. V „Uradnem listu“ pokrajinske uprave za Slovenijo že beremo naredbe za ljubljansko in naredbe za mariborsko „oblast“ ali kakor se slovensko pravilno reče, za okrožje. Čez nekaj tednov bo mariborska „oblast“ začela uradovati v Mariboru samem. Tako je Slovenija dejansko že razdeljena. Sedaj manjka samo še to, da se pri kakšni priložnosti oglase Lah in zahtevajo en kos zase, najprej ljubljansko „oblast“, potem pa še mariborsko. Tako se bo tudi zgodilo in Lah bodo tudi dobili, kar bodo hoteli.

„Reducirani“ uradniki. Kakor poroča „Jutro“, so v ljubljanski bol-

nišnici „reducirali“ (= vrgli na cesto) oba duhovnika, mežnar pa ostane. — Isti list poroča, da so „reducirali“ tudi vse katehete. — Reducirali so tudi veliko število učnih moči na kmetijskih šolah. — Tudi nekaj davčnih eksekutorjev so reducirali. — Tako „reducirajo“ brez glave in brez pameti kar vsevprek. Vsled redukcij izpraznjena mesta pa ne bodo ostala dolgo prazna, ampak jih bodo kmalu zopet zasedli, ali Wranglovi Rusi ali pa Srbi. Mi se bomo pa priklanjali in „živijo“ kričali in zastave razobešali, dokler ne bomo našli prostora kje v. — Kanadi.

Razlika. Pašič je sklenil z Italijani prijateljsko pogodbo. Če Pašič sklene pogodbo z Lah, je to velepatriotično delo. Ko so pa razni listi poročali, da se je Radič baje tudi izjavil za prijateljstvo z Italijo napram nekemu laškemu dopisniku, so listi imenovali Radiča „veleizdajalca“! Pašič torej sme, Radič pa ne. Kakor pri denarju: Eden ga sme, drugi pa ne.

Politično šolo za mariborsko oblast bodo priredili demokratje sredi februarja v Mariboru. Svoje mariborske prijatelje prosimo, naj pošljejo tej šoli nekaj izvodov „Avtonomista“ na vpogled. To bo za udeležnike te šole najboljša šola.

Zvišanje cen v kavarnah. Kavarnariji so zvišali ceno za črno kavo od 10 na 12 kron. Preračunano na ceno vžgalic je to 3 stare krajcarje. Pa pravijo ljudje, da je to življenje drago!

Lep napredek smo dosegli letos z novim letom, zlasti kar se tiče številnih novih naročnikov in sotrudnikov. Le tako krepko naprej! Noben zaveden Slovenec ne sme manjkati med naročniki našega lista! Kdor še ni naročen, naj piše dopisnico na naslov: „Uprava Avtonomista,“ Ljubljana Breg št. 12. Napišite ime in zadnjo pošto! Nato dobite takoj list in pošto položnico. Pripominjamo, da „Avtonomist“ naročnine ni zvišal!

Komu v dobro? Pod tem naslovom je prinesel „Domoljub“ v svoji 3. številki sledečo beležko: Po deželi se razpošiljajo neki lističi, na katerih stoji vabilo za pristop v neko avtonomistično društvo. Ker imamo danes veliko organizacij avtonomistov, ki se odločno brezobzirno in z vsemi dovoljenimi, pa tudi v teh razmerah najuspešnejšimi sredstvi bori za avtonomijo Slovenije, to je Slovensko ljudsko stranko, zato se nam zdi tako cepljenje moči ne samo neumestno, temveč naravnost škodljivo. Stvar prihaja menda iz krogov, ki so Radiču prav zelo blizu in bržkone ni brez podlage trditve, da je to društvo pripravljeno za Radičevo stranko v Sloveniji. Radiča pa v Sloveniji prav nič ne potrebujemo, ker nam že Radič na Hrvaškem s

svojo zapečarsko abstinenčno politiko dosti škoduje. — Ne razumemo, zakaj „Domoljub“ potvarja resnico. Prvič ne pove, da misli na našo svobodno organizacijo „Združenje slovenskih avtonomistov“, ki vabi na pristop slovenske federaliste in republikance. Mislimo, da smo že dovoljno pojasnili, kdo smo in kakšen je naš cilj. Povedali smo to zlasti v članku „Kaj hočemo?“ v zadnji številki lanskega letnika. Da smo „Radičeva“ stranka? Kakor smo v pogledu državne ureditve slovenski federalisti, tako smo prav isto v pogledu na politično življenje v Sloveniji. „Domoljub“ se lahko spomni, da smo mi lansko leto predlagali ustvaritev slovenskega „Narodnega sveta“ — ob popolni molčečnosti njegovi. Z Radičem pa imamo samo toliko opravila, kolikor smo glede federacije, republike, človečanske socialne misli itd. z njim v občem idejnem skladu. Sploh ne razumemo, zakaj nam „Domoljub“ hoče vsekakor naprtiti, da smo le nekakšna podružnica Radičeve hrvaške stranke. Mi doslej nismo z HRSS podpisovali še nobenih protokolov, niti nismo z njim nikjer politično sodelovali. Čemu vidite zrno, bruna pa ne? Mi smo glasilo slovenskih federalistov in republikancev — to naj si pisec „Domoljuba“ že vendar enkrat zapomni. Kar se pa političnega položaja v Sloveniji tiče, priporočamo piscu „Domoljubove“ notice, naj se malo pozabavi s politično sociologijo. Potem bo morda spoznal, kaj je v korist kakšne ideje in kaj ne. Avtonomija ni samo geslo, ampak načelo, po katerem bi se bilo treba rav-

nati v vseh primerih našega javnega življenja!

„Pravica“ v svoji 3. številki pravi: „Avtonomist“ je vesel, da je trn v peti vsem strankam in je posvetil pol strani napadom (ne, le odgovor je to bil!) na časopisje SLS. Mi smo uverjeni, da bodo vsi somišljeniki SLS obračunali z „Avtonomistom“ kot s trnom v peti.“ — To je odgovor na naše vprašanje, ali so pri „Pravici“ za federacijo in republiko, ali ne! Eto!

Zeleni kader. Ravnokar je izšla v založbi tiskarne J. Blasnika nasl. v Ljubljani ljudska povest „Zeleni kader“, ki jo je spisal Ivan Zorec, znan slovenski pisatelj. Povest je zanimiva, ker opisuje življenje in dogodivščine vojaških ubežnikov med vojno, ki so se skrivali po bosanskih hostah kot organizirani uporniki ter pripravljali s svojimi uporniki dejanski konec vojne. Naslovna stran knjige je lepo ilustrirana. Knjiga stane 14 Din, s poštnino 1 Din več. Naroča se pri tiskarni J. Blasnika nasl. v Ljubljani, Breg 12. Naroči se lahko z dopisnico.

Trboveljski premog in drva dobavlja
DRUŽBA ILIRIJA
Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon štev. 220.

Razne vesti.

Kriminalna statistika v naši državi. V naši državi je 12 kaznilnic, v katerih je 6813 ljudi zaprtih, med temi 6289 moških in 424 žensk. Iz Srbije jih je 3690, iz Hrvaške 1302, iz Slovenije pa 690. Po veri je 4038 pravoslavni, katolikov pa 1676.

Velika železniška stavka na Angleškem. Ta teden je začelo štrajkati na Angleškem nad 50 tisoč železničarjev. Štrajkajo zato, ker so jim hoteli znižati plače.

Zgorel je v Belgradu kurjač v belgrajskem gledališču. Gledališče ima centralno kurjavo. Pri nalaganju premoga je kurjač padel po nesreči v kotel in zgorel.

Največji zrakoplov na svetu izdelujejo sedaj v Nemčiji na račun Amerike. Zrakoplov (sistem Zeppelin) bo dolg okoli 200 metrov in 31 metrov visok.

Razbojniške bande so se pojavile v pujski okolici, kjer so oropale že več posestnikov.

Požar. V Dolskem je pogorela tamošnja pletarna.

Amerikanski testament. V nekem francoskem listu smo brali besedilo oporoke, ki jo je zapustil Amerikanec Hiram Swash. Oporoka se glasi: »Jaz, Hiram Swash, zapuščam pri polni zavesti in zdravju: 1. Moji ženi njenega ljubimca in zagotovilo, da nisem tako neumen kot ona misli; 2. svojemu sinu zapuščam priložnost, da bo smel delati. Naj se le sam prepriča, da delati ni posebno prijetno, čeprav je doslej 25 let živel v prepričanju, da delam jaz samo iz veselja do dela; 3. svoji hčeri zapuščam 100 tisoč dolarjev v gotovini. Ta denar bo krvavo potrebovala, ker njen mož skoraj gotovo ne bo nikdar več napravil tako dobre kupčije kot takrat, ko bo njo poročil; 4. svojemu šoferju zapuščam vse svoje avtomobile. Polovico jih je že itak razbil, sedaj naj pa izvrši svoje delo do kraja; 5. svojemu kompanjonu svetujem, naj si poišče čimprej pametnega tovariša, sicer bo prišel že prihodnji mesec v konkurz.«

Po tem zadnjem poizkusu je sledil baje dolg telefonski pogovor med Borojevičevim glavnim stanom in brigadirjem. Polkovni poveljnik, stari podpolkovnik Montjoje, rodom Francoz, a navdušen Avstrijec, ki je v dežju krogel pel cesarsko pesem, se je brez slovesa od polka, ki ga ni mogel več razumeti, postavil na čelo koroškim gorskim strelcem in odhajal proti gorečemu zahodu. Tudi brigadir je zaokrenil konja za njim. Poveljstvo je prevzel polkovnik Möstl z ukazom, da nas popelje nazaj.

Zmagala je torej naša volja, čeprav smo formalno še ostali pod avstrijskim poveljstvom. Med slovenskimi častniki namreč ni bilo niti sedaj onega enotnega nastopanja, ki bi omogočalo pretrgati tudi to zadnjo, čisto formalno vez z Avstrijo. Premalo pregleda smo tudi imeli; saj smo se tudi drugič uprli le na slutnjo samo, ne da bi vedeli, kaj se je med tem zgodilo v zaledju. Ob cesti smo zakurili ognje in posedli naokrog. Od Casarje sem se je slišalo še vedno streljanje iz pušk. Neki hrvaški bataljon se nam je pridružil, napadel tovorni vlak na postaji ter plenil in streljal. Mnogi naši so mu pomagali in se čez nekaj časa vrnili s steklenicami ruma, raz-

nih vin in likerjev. Nato so pili; nekateri do nezvesti.

Ostali smo sedeli pri ognjih in molčali. Skrb se ni hotela odmakniti rok, blagoslovjavljajočih naše glave. Zleknjen kraj ceste sem skoro brez misli gledal v ogenj. Kar me strese nekdo za ramo. Pogledam: poročnik D., Žid, je, ki mi namiguje, da naj grem z njim nekoliko v stran.

Ko sva se oddaljevala v senco dreves, je vprašal:

»Ti, kaj pa nameravate z nami?«

Mislil je tuje častnike.

»Čemu neki izprašuje,« sem pomislil.

Zopet je izpregovoril:

»Jugoslovani boste torej ustanovili lastno državo?«

»Vse kaže na to.«

»Toda trgovina je v vaših deželah slabo razvita.«

Začuden sem ga gledal. Vneto je nadaljeval:

»Zato bi bilo prav, da pokličete v državo Jude. Dvignemo vam trgovino in vaša dežela zacvete v blagostanju.«

Se je drdral.

Za nekaj trenutkov mi je bilo, kakor da me zapušča vsa upornost, skrb in vera. Mrtvaško mrzlo je zavelo skozi srce. Obenem je bilo v

vsem nekaj čudnoliko, spačeno smešnega. Pustil sem Juda in odhitel po cesti.

Tam pri ognjih so sedeli ljudje, ki so trpeli, sanjali, verovali in pritiskali v lepšo prihodnost.

Vrnil sem se na svoje mesto. Lepo je živeti.

Molčali smo.

Kaj je bilo z nami tisto noč? Težko je povedati.

Ali se je zdela našim, v vojnih letih trpljenja vajenim dušam zmaga tako velika, da ji nismo mogli verjeti in da smo se bali zasede? Ali se je budilo v nas zopet nezaupanje proti Italijanom? Ali pa nas je mučila vedno izrazitejša zavest, da ni jasnega cilja pred nami in da samo »nočemo na fronto« ter »gremo domov« še ne zadostuje?

»Kako je neki v Ljubljani,« smo se povpraševali, »saj ne vemo nič, čisto nič.«

Tako smo sedeli okrog ognjev ob cesti pred Casarso v noči od 29. na 30. oktober. Ne zmagoslovnega petja ni bilo, ne vriskanja. Celo noč ni primarširal noben polk od fronte nazaj. Le nebo je močno žarelo na zahodu in odsvit topniškega ognja je bilo videti v oblakih. Zamolklo je grmelo.

Utrjeni smo zadremali okrog ognjev.

V jutranjem svitu smo odkorkali nazaj. Tam pod vzhajajočim solncem je ležala domovina. Tja smo uprli oči:

Kako je s teboj? O, da bi bilo dobro!

Tiho smo marširali.

Starejši mož, eden najodločnejših, se mi je približal in me vprašal poluglasno kot v cerkvi:

»Gospod L., ali je konec vojne?«

»Menda je.«

Zares se nisem mogel otresti hudih misli.

Pokimal je in zatrjeval resno in važno:

»Konec je, konec.«

Vendar je še vpraševal:

»Ali gremo domov?«

»Prefriganec me še izkuša. Ne boš!« sem pomislil in molčal.

»Domov gremo,« je kimal mož trmoglav.

Tedaj sva se zasmejala oba. Mož se je ustavil za hip, potresel z nahrbtnikom, ga vrgel k tilniku bolj med pleča kakor na dolgo pot in krepko stopil naprej.

Zarja se je vžgala v njegovih očeh.

30. oktobra 1918. zjutraj.

Gospodarstvo.

Draginja.

Listi poročajo, da namerava finančni minister Stojadinovič začeti nov boj proti draginji. Gospod minister trdi, da so cene raznega blaga previsoke, ker se je vrednost dinarja popravila in ustalila.

Ali ima gospod minister prav?

Priznamo, da je njegov namen dober. Z dobrim namenom in z dobro voljo pa še ni vse opravljeno. Treba je imeti na razpolago tudi potrebna sredstva in treba je imeti v oblasti tudi vsa pota, ki vodijo do zaželenega cilja. Zelo dvomljivo pa je, če razpolaga država s sredstvi, ki naj dajo gospodarskemu razvoju drugo smer.

Dosedanja izkustva kažejo, da je državna oblast še vedno pogorela, če se je začela neposredno vmešavati v potek gospodarskega življenja. Vsi se še spominjamo, kakšne odredbe je izdajala bivša avstrijska vlada za časa vojne proti draginji. A kaj so pomagale rekvizicije in takozvane maksimalne cene? Prav nič! Kdor je hotel jesti, je moral živeti „drago“ plačati! In kako je bilo po vojni? Kolikor več odredb je izdala ljubljanska vlada proti „draginji“, toliko bolj so cene rastle! Zato smo mnenja, da državna oblast napravi najbolje, če se v gospodarske razmere ne vmešava.

Pa bo rekel kdo: Ali naj torej državna oblast roke drži navzkriž in naj mirno gleda, kako ljudje stradajo?

Nikakor ne! Ravno nasprotno! Ravno državna oblast je v prvi vrsti dolžna skrbeti za to, da državljani dobro živijo. Samo na pameten način mora za to skrbeti. Državna oblast se ne sme vmešavati v gospodarsko življenje neposredno, ampak le posredno.

Poskusimo za enkrat določiti, kaj je „draginja“. Iz svoje izkušnje ve vsak, da je „draginja“ zelo raztegljiv pojem. Zemlja stane danes n. pr. 2 kroni. Ali je „draga“ ali ne? Eni pravijo da, — drugi zopet da ne. „Draga“ je zemlja za tistega, ki 2 kroni nima. Za človeka pa, ki dnevno zasluži po 1000 kron, zemlja za 2 kroni ni draga, ker jo brez težave plača! „Drago“ je zame to, česar si kupiti ne morem, ker toliko ne zaslužim!

Če pogledamo na „draginjo“ od te strani, nam postane naloga državne oblasti glede „pobijanja draginje“ takoj jasnejša: Državna oblast naj skrbi za tako gospodarsko politiko, da bodo ljudje dovolj zaslužili — ali vsaj toliko zaslužili, da si bodo lahko kupili jed, obleko, obutev in stanovanje. Kjer si ljudje to lahko kupijo, tam ni „draginje“, magari če stane hlebec kruha milijone! Če imam dovolj milijonov, da si lahko kupim kruh, potem kruh ni „drag“. Če pa nimam niti groša, je kruh zame „drag“ čeprav stane hlebec le en sam groš.

Sedaj pa poglejmo, kakšno gospodarsko politiko dela naša država,

oziroma kam devlje država davčni denar.

Državna oblast iztisne iz ljudi vsako leto debele milijarde. Prihodnje leto nam bodo pobrali okoli 40 milijard kron. To je velik denar. Ta denar dobi država iz vseh delov države, iz nekaterih več, iz nekaterih manj. Ta denar mora državna oblast porabiti za državne potrebe.

Med državnimi potrebami zavzemajo važno mesto razna javna dela, zlasti taka, ki nekaj nesejo, na pr. železnice, elektrarne itd. Koliko da država v take namene? Bore malo!

Važni so tudi izdatki za uradništvo. Tu bi morala državna uprava paziti na to, da ima kolikor mogoče dober, obenem pa cenen uradniški aparat. Kakor pa stvari danes stoje, je ravno nasprotno: Državni uradniški aparat je (z malimi izjemami) drag in slab. Od pravila, da nam je treba malo uradnikov, a dobro plačanih uradnikov, smo še jako daleč!

Tako bi lahko pregledali vse vrste državnega gospodarstva, a naj zadostuje le to, kar smo omenili. Končni rezultat pregleda nad našim državnim gospodarstvom je ta, da mi zabijamo vsako leto ogromne milijarde v neproduktivne namene, torej za stvari, ki nič ne nesejo, zlasti za armado, za produktivne svrhe pa nikdar ni denarja! Naši sedanji državni upravniki so podobni delavcu, ki v soboto dobi denar na roke, a v nedeljo vse požene, tako da mora vsa rodbina ves teden stradati!

Državna oblast pobira od nas silno visoke direktne in indirektne davke. Vse to zneso milijarde na leto. Te našemu gospodarstvu odvze-

te milijarde pa se ne vračajo več v naše gospodarstvo nazaj, kakor se mora tudi kri vračati iz vseh delov telesa zopet nazaj v srce, ampak te milijarde porabimo večinoma za stvari, ki nič ne nesejo in so zato samo „mrtev kapital“. Če pa telesu leto za letom kri samo puščamo, mora telo hirati.

Takega gospodarstva, ali bolje rečeno: take zapravljivosti pa mora biti enkrat konec, če hočemo gospodarsko ozdraveti. Tu se odpira za državno upravo krasno polje delavnosti: Najprej red v javnem gospodarstvu, da se bodo gospodarstvu odtegnjeni soki zopet vračali v gospodarski obtok in ne neznano kam izhlapevali, pa bo kmalu „draginja“ konec, ker bodo vsi ljudje lahko imeli dovolj dela, dovolj služba in dovolj jela. Prisilne gospodarske odredbe pa še nikdar niso draginje odpravile, ampak so jo še vselej le povečale.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV.
Odgovorni urednik Jože Petrič.
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Kupi se

II. zvezek »Narodnih pesmi« (izdaja »Slovenske Matice« in letnik 1900 in 1901 »Ljubljanskega Zvona«. Uprava.

FR. SLOVNIK
LJUBLJANA, Stari trg 2.

priloga po najnižjih cenah svojo zalogo izgotovljenih oblek in manufaktur. Obleke po meri se točno izvršujejo.

Nove lepe slovenske knjige!

Ravnokar so izšle nove knjige:

Regina Povest G. Kellerja, poslovenil dr. Joža Glonar. Cena Din 5.—

Občinsko dete

Srbska vaška povest, spisal Branislav Nušić, Poslovenil Cv. Golar. — Cena dinarjev 15.—

Zeleni kader

Povest iz viharnih dni našega narodnega osvobajanja. spisal Ivan Zorec. — Cena Din 14.—

Poštnina Din 1.—

Tiskali in založili

J. Blasnika nasl., Ljubljana Breg št. 12.

Vse knjige se lahko naroče po dopisnici.

Knjige so res lepe in za ljudstvo zelo primerne in zabavne.

Nadalje priporočamo politične študije prof. dr. Drag. Lončarja, ki so izšle v knjigi pod naslovom

„Politika in zgodovina“

Tudi ta knjiga je izšla v založbi tiskarne

J. Blasnika nasl., Ljubljana Breg št. 12.

Kdor se zanima za politična vprašanja in za boj za avtonomijo Slovenije, naj to knjigo bere!

Cena Din 30.—

Lisičje kože, divjačine tudi veverične kupuje skozi celo leto v vsaki množini

D. Zdravič
trgovina z usnjem

Ljubljana, Florjanska ulica šte. 9.

Minka Horvat
Ljubljana, Stari trg 21.

priporoča po nizkih cenah svojo zalogo damskih in žalnih klobukov

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici
v Ljubljani r. z. z o. z.

ki se je preselila iz hiše uršulinskega samostana poleg nunske cerkve v lastno novo palačo na Miklošičevi c. poleg hotela Union.

Hranilne vloge se obrestujejo po

6%

brez odbitka rentnega in invalidskega davka, v tekočem računu

5 1/2%

vezane za dobo pol leta

6 1/2%

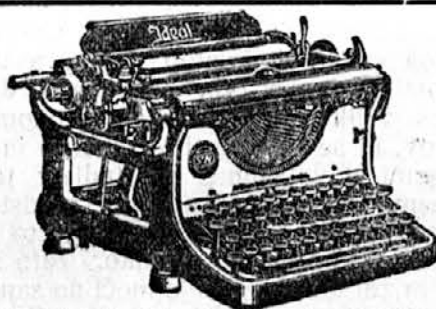
in višje po dogovoru.

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzaj. pos. relativno večino delnic stavbne delniške družbe hotela »Union« v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. Denar se lahko naloži po poštinih položnicah.



Ivan Pakiž
Ljubljana, Stari trg 20.

Velika zaloga stenskih ur budilk svetovno znane tovarne »Junghaus«. Vsakovrstne precizne švicarske žepne ure, izbira zlatnine, srebrnine in jedilnega pribora.



THE REX CO
LJUBLJANA, GRADIŠČE 10.

Telefon šte. 265.

Najboljši pisalni, razmnoževalni in kopirni stroji. VSE PISARNIŠKE POTREBŠČINE.

Antikvarijat, knjigarna
HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

Vse pisalne, risalne in šol. potrebščine

dobite najceneje v papirni trgovini

Miroslav Bivic, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 29.

Lastna knjigovoznica. — Velika zaloga šolskih zvezkov, map in blokov.



NAJCENEJŠE NOVE IN RABLJENE
PISALNE STROJE

v specialni mehanični delavnici za popravilo pisalnih, računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

LUDOVIK BARAGA, LJUBLJANA
ŠELENBURGOVA ULICA 6./I. nad.

Barvne trakove, karbon-indigo papir ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno na zalogi.

Zadružna banka v Ljubljani

Brzjavi: Zadrubanka.

Aleksandrova cesta šte. 5.

Telefon šte. 367.

Vplačani kapital K 10,000.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje